

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 Duorum uel trium testimonium, an in iudicio sufficiat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

verbum citatum. Effer enim illa sacrilega fraudulenta & infidelitas, dixerim sacramentalis confessionis. Nam vulgaris conuetudo de regendi alijs secreta sub sigillo confessionis, etiam si genibus flexis signum crucis & Confiteor præmittatur, nisi fiat integra confessio omnium peccatorum, non obligat ad sigillum confessionis, sed ad sigillum seculare. Et ideo cum iuridice requiruntur, possunt ac debent talia secreta nullo obstante iuramento seruandi, reuelari iudici, puta si sint pestifera reipublica, debent statim accusatione deferri in aures iudicis. Et si sint in periculum graue tertie personæ, cui non potest aliter occurrere, vel si euocetis in testem. Accita tales casus tenetur quisque seruare secretum, aliter ius naturæ frangeretque morale crimen, & in leuibus, venialis culpa. Quapropter extra casus modo nominatos, in re dubia potius inclinandum est ad seruandum secretum proximi, quam ad proleudum. Vt si iudex solum a te que ratan scias aliquid, & tu tantum audisti, non vidisti, potes dicere, nescio, quia quod audiuius, non scimus. Si autem iuste interrogas an audieris, fateri cogeris. Item vidisti fieri homicidium, etiam cum alijs contestibus interrogaris tamen per viam inquisitionis, non teneris respondere, nisi vel infamia præcesserit vel indicia. Si autem procedatur via accusationis, etiam si solus videris, teneris adductus in testem testimonium fere. Reus autem tunc interrogari iuste non potest absque vno præiuro, iuratoque idoneo teste. Ad secundum autem iam satis supra responsum est. Quæstione enim prima huius libri causam reddidimus quare clerici criminalium iudices esse non possunt, videlicet ne qui sacra tractant, cadis cruore commaculentur. Eodemque ratione quæstione quinta, diximus interdictum eis esse in eisdem causis accusare, ac subinde modo dicimus nefas quoque esse testificari.

ARTICVLVS III.

Utrum duorum vel trium testimonium in iudicio sufficiat.

Sequitur secundo loco de testimonio sufficientia, utrum duo vel tres satis sint? **Primus argum.** Et arguitur a parte negatiua. Testimo-

nium vt fidem faciat, concors esse debet, contingit autem si penumero duos & tres testes re aliqua discordare, eiusmodi ergo testimonium non est legitimum.

a parte negatiua.

Secundo In nonnullis causis non sufficiunt tres testes, nam in obignatis testamentis iure ciuil. requiruntur septem, vt patet Instit. de testamen. §. fin. & C. eodem titulo. l. Hac consuluissima. Et in alijs perinde causis eadem seruatur cautela.

Argu. 2.

Tertio argumen. contra personas in dignitate constitutas, & potissimum si sint Ecclesie Romanae non satis est teparius testium numerus. Legitur enim secunda quæstione quinta, can. Præsul. quod Præsul. non damnatur nisi cum septuaginta duobus testibus, qui fuit numerus discipulorum Christi. Presbyter autem Cardinalis non nisi cum sexaginta quatuor testibus, deponatur. Diaconus vero Cardinalis vrbis Romæ non nisi cum 27. condemnatur. Subdiaconus acolythus, exorcista, lector, ostiarius, non nisi septem. Et est tex. Syluest. in Concil. generali. In huiusmodi autem Ecclesiasticis quippe quorum crimina minus sunt toleranda, pauciora deberent testimonia requiri, ergo vigentiori ratione in alijs non sufficiunt tres. In contrarium est illud. Deuter. 17. In ore duorum vel trium testium peribit qui interficietur. & cap. 16. In ore duorum vel trium testium stat omne verbum. Quod Christus Marthæ 18 approbando citauit. Idemque Paulus 1. ad Corinth. 12.

Argu. 3.

Paulus.

Ad quæstionem vnica conclusione respondetur. Duorum testimonium, qui sint homines fide digni sufficiens est in iudicio, & ad maiorem certitudinem trium. Conclusio hæc trifasio iure asseritur. Naturali, scilicet diuino, & humano. De diuino enim iam citata sunt testimonia. Et præterea Christus Ioan. 8. eadem ratione astruxit testimonium suum, quod simul erat & patris, fide dignum esse. Quo loco ait Augustin. quod in hoc testimonio numero est intrinsecum secundum mysterium commendata, in qua est perpetua veritas veritatis. Ius autem humanum patet 2. q. 3. ca. quod vero & extra de testibus. c. in omni negotio, & ff. eod. tit. l. vbi numerus. Ratione, autem naturali probatur. Certitudo (vt 1. Ethicor. auctor est Aristot.) non est similiter in omni materia exquirenda. Ob idq. in actibus humanis, qui in caduc-

Conclusio ratiua.

Suadet conclusio.

Augu.

Hh 2

cis, & contingentibus versantur, & de quibus constituuntur iudicia, non ea exigitur certitudo quæ in scientiis demonstrabilibus, sed illa satis est quæ plurimum veritatem continet, raro autem deficit, probabilis autem est, certoque propinquius id quod a multis asseritur, quam quod asserit vnus, ob idque vbi vni tantum reo neganti multi obijciuntur testes, rationi contentanum est, vt illorum potius testimonio stetur, quam rei negantis. At vero multitudo tribus comprehenditur principio scilicet medio, & fine, quibus coninetur linea, item longitudine, & latitudine, & profunditate, quibus concluditur corpus.

Aristot.

Vnde Aristot. in initio 1. de coel. totum & omne de tribus primum dicitur, nam de duobus solum dicimusambo, duo autem testes cum actore faciunt tres, quo autem abque actore cur in iudicio non tanta perhibetur fides testimonium absolutum sit ac perfectum, adhibetur tertius testes. Vnde Eccles. 4. Funiculus triplex difficile rumpitur. Cum ergo sub disunctione dicitur in ore duorum vel trium, prius membrum necessitatem designat & sufficientiam posterius vero abundantius complementum. Quod si obijcias cur non vnus affirmans contra negantem vnum sufficiat, respondetur quod cum reus sit suæ vitæ suorumque bonorum possessor, & melior sit conditio possidentis, non existimatur vnus actoris affirmatio contra sufficientem, etiamsi vno alio iudicatur teste, ad dependendum ipsum de sua possessione. Sed nunquid non quandoque vnus auctoritas plurium testimonio prestat. Fatendum quidem est, tamen leges vt sepe dici solentum est, non ea considerant, quæ raro contingunt, sed quæ plurimum. Quamuis vnus eximia auctoritatis qualis est Imperator, testimonium, sufficiens iudicatur, vt habetur l. omnium. Cod. de testam. Quin vero neque plurium semper affirmatio firma est. Nam vt legitur 1. Regum 21. Naboth. plurium falso testimonio condemnatus est. Et innocentissimus Christus. Emergit autem ex hac conclusione argumentum contra ius humanum. Leges humanæ non possunt naturali derogare, ac multo minus diuinæ, quod autem tres testes sufficient, est de iure naturæ & diuino, vt dictum iam modo est, ergo leges humanæ non potuerunt testimonium trium

infirmare, constituentes vt in testamento aperto requirantur quinque testes, & in occluso septem, atque alijs causis item plures. Respondetur, ius naturæ & diuinum non vsque adeo stabilire testimonium trium vt ceaseant nullam ob causam exigi posse plures. Enimvero quamuis nisi hominum malitia nimium excreceret, duorum vel trium abundaret testimonium, mortalium tamen fide & iustitia deprauata, id ius naturæ persuadet, vt testimonia firmiora requirantur, & maxime in defunctorum testamentis, qui suas voluntates post mortem assecurare nequeunt.

Ad primum igitur argumentum respondetur, quod singulares testes non faciunt in iudicio fidem, sed illi tantum qui sunt contestens. Dicuntur autem singulares, quando quisque suum actum seorsum contestatur. Sed tamen de eorum discordia cum Diuis Thom. distinguendum. Nam si discordant vel in substantia actus, puta quod vnus ait reum percussisse a lama, alius vero fuisse, vel in loco aut tempore quæ sunt, proximæ actionum circumstantiæ, nempe quod vnus ait rem contigisse, am mane aut domi, alius vero foro, aut in agro, testimonium tunc aut refutatur, aut non satis ad sententiam facere censetur. Videntur enim singulares esse, hoc est de diuersis actibus loqui, præsertim si tanquæ certa asserant. Nam si vnus dicat se non meminisse, non vsque adeo inficitur eius testimonium. Sed est tamen regula quam prudenter sancti Thom. constitunt, videlicet quod si testes actoris & testes rei ad inuicem fuerint discrepantes tunc cæteris paribus, standum est a parte rei, quoniam cum melior sit conditio possidentis, iudex propensior esse debet ad absoluendum, quam ad condemnandum. Si vero testes eiusdem partis inter se dissenserint, & pariter testes alterius inter se, tunc iudex vtri partium assentiri debeat ex multis potest pendere, scilicet vel ex numero testium, vel ex dignitate, vel ex fauore causæ, vt si agatur de libertate alicuius, & de alij negotiorum qualitatibus. Multo autem iustius repellitur testis qui secum ipse dissidet, ac vne maxime cum de vita, & scia interrogatur. Nam qui de opinione requiritur & facta non ideo reiciendus venit quod secundum diuersa vicia & vitiata de re titubet. At vero quædam in aliquibus discre-

Obie-
tio.
Solutio.

Argu-

ARTICVLVS III.

Verum cuiusquam testimonium citra eius culpam repellendum sit.

Tertio loco dicendum est de testimonio idoneitate. Quærendum scilicet, utrũ cuiusquam testimonium sit citra eius culpam repellendum? Et arguitur à parte negatiua. Ad ea quæ sunt reipublice necessaria, ac subinde de necessitate salutis præstanda, nemo repellitur nisi propter culpam, testimonium autẽ ferre, est huiusmodi, ergo ab illo munere nemo reijciendus est, nisi illius sit sceleris notatus. Secundo. Repulsio testis, aut in pœnam illi decretam, aut ideo fit quod non datur illi decernitur, aut ideo fit quod non datur illi decernitur, pœna autem nemo dignus est, nisi propter culpam, neque ob aliam causam indignus est fide, quia quicunq; præsumitur bonus, quoad usq; sua ipse malitia prodatur, ego nullo modo testis referendus est, nisi propter culpam. In contrarium est canon. si testes quarta. quæst. 3. ubi complures hominum testes a testimonio ferendo citra culpam suam, repelluntur.

Primũ argu.

Arg. 2.

Conclusio respõ sua. Rõ con clusõ.

Ad quæstionem respondetur hac affirmatiua conclusione, citato c. consona. lure & merito homines à restificandi munere, tâ ob alias causas, quam ob culpam repelluntur. Conclusio hæc, præterquã iure humano, ratione etiam naturali clarescit. Enimvero cum certitudo, humani testimonij (vt proxime dictum est) non sit priorus infallibilis, sed fallentis multis pericia, consentaneum est vt quidquid testimonij fidẽ infirmitat, refusetur. Infirmitas autem huiusmodi fidem cum primis culpa, cuius causa infideles atque infames non admittuntur in testes. Præterea & qui publici criminis rei fuerit. Præter culpam autem runt & alij defectus probabilitatem testimonij debilitantes, vt rationis inopia ob quã pueri & amentes recusantur, atque etiam mulieres, nisi in certis casibus. Secundo & cause quæ plenã libertati obstant, vt inimici & amici, atque adeo domestici. Tertio & humilium conditio, vt pauperes qui causa leuanda famis corrumpti possent. Præterea & viles, vt serui. Denique latissime huiusmodi defectus cano citato dinumerantur, videlicet ratione sexus, ætatis criminis conditionis, aliarumque huiusmodi causarum.

H b 3

discrepant circumstantijs, quæ ad substantiam causã exiguum afferunt momẽtum, non ideo testimonium inficiatur. Vt si alius dicat contigisse rem hora tertia, alius hora quarta, vel quod tempus erat subnubi um aut subclarum, aut si domus pictura erat, aut fecus, ad quas circumstantias nõ solent homines esse attẽti. Quinimo (vt de concord. Euange. Chrys. & Aug. sapienter adnotauerit) aliq; quãta historicoium discordia, solidiorem illis arrogat fidem quam si vique ad minima essent concordēs. Tunc enim consilio & ex condito videri possent conspirasse ad fingendum historiam. Præter hæc autem (& hoc Cum Caeterano) lubẽter impresentiarum adnotauerim quod etiam si testes singulares fuerint de multiplicatis ab eadem persona eidem actibus, non debilem faciunt fidem, maxime in religionibus, vbi sincera debet esse & plana cognitio criminum, vt si vnus attestetur talem commississe vnum furtum, atque alius eundem commississe aliud. Tunc enim licet de rigore iuris non sit illis fides habenda, tamen in religionibus possent haberi pro indicijs, vt procederet ad aliquam inquisitionem & ad interrogandum reum ipsum, etiam cum genere aliquo leuis tormẽti. Secus autem in secularibus vbi ad acerbiora supplicia proceditur. Ad secundum iam reddita est ratio cur in aliquibus causis cumulatiua requirantur testimonia. Ad tertium autem respondet S. Tho. quod illud c. intelligitur de episcopis & reliquis ministris singulariter Ecclesie Romanæ. Tribus enim de causis tam ingens testimonij copia ante eorum condemnationem expectatur. Primum, quia ea debent splendere sanctitate, ac subinde auctoritate, vt plus fidei eis adhibeatur quam testibus multis. Secundo, quia cum ipsi iudices sint vniuerse ecclesie, propter executionem iustitie in audiam contrahunt apud multos, & ideo facile possent aduersus illos falsa obijci testimonia. Præterea tempora documento sunt quantas hæretici in Romanam Curiam expulerint blasphemias. Tertia causa est, quod ex illorum condemnatione multum deperiret auctoritatis Romanæ Ecclesie, quod periculosior esset, quam aliqua illorum mala citra scandalum tolerare.